

L'afer Dreyfus. Font: Gran Enciclopèdia Catalana

Afer iniciat a la tardor del 1894 quan l'estat major francès descobrí una carta anònima que prometia el traspàs d'informació militar secreta als alemanys.

Com a autor d'aquesta carta fou acusat i condemnat el capità d'ascendència jueva Alfred Dreyfus (desembre del 1894). Les dretes nacionalistes de l'estat llançaren una gran campanya antisemita; però, gràcies als esforços del germà de Dreyfus, hom pogué saber que el tinent coronel Picquart havia descobert posteriorment una nova carta, amb la mateixa cal·ligrafia que la primera, escrita per Esterházy, un oficial d'origen hongarès (maig del 1896), el qual fou jutjat i absolt (gener del 1898), malgrat tot. Zola publicà a «L'Aurore» una carta oberta al president de la república (*J'accuse*), que donà un ampli ressò a la idea de la revisió del procés Dreyfus, però Zola fou processat. Es produí l'afrontament entre dretes i esquerres; aquestes, encapçalades per Jaurès, constituïren la Lliga dels Drets de l'Home (1898), i els nacionalistes i antisemites, una Lliga dels Patriotes, de defensa a ultrança de l'exèrcit. La revisió esdevingué inevitable quan el tinent coronel Henry, confés d'haver falsificat unes proves contra Dreyfus, se suïcidà, i el govern fou obligat a dimitir per la cambra de diputats. A Rennes s'obrí el nou procés, que rebaixà la condemna, però es negà encara a reconèixer la innocència de Dreyfus (setembre del 1899). La seva rehabilitació total i la condemna d'Esterházy no es produí fins al juliol del 1906, després del triomf electoral dels radical-socialistes. El 1930, el coronel Schwartzkoppen, l'agregat militar a l'ambaixada alemanya de París entre 1894 i 1897, confirmà públicament que el confident havia estat Esterházy (l'emperador Guillem II, interessat a agreujar la divisió del poble francès, li havia prohibit, els anys de l'afer, de dir la veritat).